

Indledning til NIS-lancering 12. januar 2012.

Velkommen til alle, herunder vort panel og til ordstyrer på vegne af TI-DK.

- Mogens Lykketoft, Formand for folketinget og Folketingsmedlem for socialdemokraterne og dermed en naturlig og glædelig deltager med det valgte emne
- Christian Friis Bach, Udviklingsminister (rad.) Med Christian Friis Bach ser vi derimod ud over landets grænser, hvad der er i naturlig forlængelse af TI's globale 2015 strategi, som bl.a. udmærker sig ved en øget vægt på en folkelige inddragelse i den kamp mod korruption, som også er en del af regeringsgrundlaget. Det vil blive spændende at høre, hvorledes Danmarks udviklingsstrategi skal ses i sammenhæng hermed.
- Tom Behnke, Retsordfører og Folketingsmedlem for de konservative
- Karsten Lauritzen, Retsordfører og Folketingsmedlem for venstre
- Line Barfod, Fhv. folketingsmedlem for Enhedslisten
- Lars Bo Langsted, Professor ved Aalborg Universitet
- Lars Nørgaard Pedersen, Journalist ved Jyllandsposten (artikelserier om den skjulte magtudøvelse)

Aftenens program:

Kl. 17.00: TI Danmarks formand Poul Riskjær Mogensen byder velkommen og præsenterer NIS studiets konklusioner

Kl. 17.10: Udviklingsminister Christian Friis Bach præsenterer NIS Studiet set i et udviklingsperspektiv

Kl. 17.25: Marina Buch Kristensen (hovedudreder) præsenterer studiets metode.

Kl. 17.35: Folketingets formand Mogens Lykketoft indleder og ansporer debatten.

Kl. 17.50: Debatten om partistøtte og Folketingets hverv og økonomiregister

Men til sagen og aftenens emne:

Vi har netop passeret den årlige, internationale antikorrupsionsdag den 9. december. Hvorfor gjorde man ikke mere stads af denne begivenhed her i Danmark?

Forklaringen findes måske i den rapport, som vi offentliggør i dag i Transparency International Danmark, og som for første gang forsøger at give en samlet fremstilling af styrker og svagheder i det danske integritetssystem på antikorrupsionsområdet.

Et ganske ambitiøst forehavende, som kun er kommet i stand som et fælleseuropæisk projekt med over 20 (26) deltagende EU-lande og med økonomisk støtte fra EU-kommission.

Rapporten er baseret på en fælles og ret stram systematik, som muliggør også en komparativ vinkel på europæisk plan.

Ikke at man uden videre kan sammenligne - herunder rangordne - de forskellige nationale bidrag, men man kan i kraft af den fælles spørgeramme få nyttige, parallelle indtryk af sammenlignelige institutioner, processer og regelsæt.

Dette kan anvendes til ikke bare at udpege svagheder hos vort eget integritetssystem men også - og ikke mindst - til at lære af de lande, der måske på nogle punkter er kommet videre, end vi er i Danmark.

Det skal med det samme understreges, at der intet sprængstof som sådan er i rapporten og dog alligevel! Det samlede billede er tegnet op på en måde, som ikke lader sig misforstå.

Danmark er ganske vist anerkendt som et foregangsland i bekæmpelsen af korruption, ikke blot i vor egen opfattelse men også i udlandets, og i en verden, hvor korruption og bestikkelse bliver stadig mere iøjnefaldende, er det af stor betydning, at der trods alt kan peges på samfund, der i betydelig udstrækning har kunnet holde sig fri for dette samfundsødelæggende onde.

Vi kender i Danmark kun til et begrænset antal tilfælde af korruption i ordets klassiske forstand, og store korruptionsskandalen har ikke - som i flere tilfælde i andre lande - giver anledning til omfattende offentlig debat og bevågenhed. Ej heller til markante lovgivningsmæssige initiativer på området for korruptions-bekæmpelse. I stedet har vi relativt pragmatisk løbende indarbejdet internationale konventioner i vores eksisterende lovgivning.

Vi har dog også haft vore Nordisk Fjer-, Oil for Food- og IT-Factorysager. Og også vi må se i øjnene, at vores store offentlige sektor med dens både hierarkiske organisering og stigende markedsgørelse samt den private sektors øgede integration i verdenshandelen -

ofte på helt andre vilkår end de hjemlige - rejser nye udfordringer. Udfordringer, som internationale organisationer som OECD og Europarådet gentagne gange har gjort os opmærksomme på i en kritisk sammenhæng, og som vi ikke uden videre kan forudsætte håndteret med eksisterende regler og institutioner.

Også vi er sårbare over for det faktum, at menneskeligt umådehold og grådighed til enhver tid vil være et problem, som omgivelserne må beskytte sig imod.

Også vi må erkende, at det til enhver tid må vurderes, om gældende regler er gode nok. Og selv om dette skulle være tilfældet, om de da håndhæves tilstrækkeligt omhyggeligt i praksis.

Også vi må vurdere, om vores udprægede tendens til at basere os på uformelle normer og kendte sædvaner altid kan begrundes i den forudsætning om homogenitet, sammenhængskraft og gensidig tillid, som den hviler på. Dette har historisk set ikke altid været tilfældet i Danmark, og vi har ingen garanti for, at det forbliver sådant uden en aktiv indsats fra de kræfter, der udgør styrken i vort integritetssystem.

Måske skal vi drage den konsekvens af den tilsyneladende sorgløse måde, hvorpå vi betragter kampen mod korruption her i landet, at denne kamp ikke blot skal omfatte korruption i ordets klassiske forstand, men gå videre til også at omfatte transparens og integritet i mere bred forstand på alle niveauer i samfundet.

Når vi til stadighed ligger så højt placeret på det internationale korruptionsindeks CPI, er det vigtigt at understrege, at dette kun vedrører omverdenens opfattelse af os, ikke nødvendigvis virkeligheden. Og er der i alle tilfælde overensstemmelse mellem lovgivningens regler og den daglige praksis?

Vort panel med centralt placerede politikere repræsenteret går om lidt nærmere ind på de udfordringer, der specielt retter sig mod det politiske niveau. Emnet er ved denne lejlighed snævret ind til problemer i forbindelse med gældende regler og praksis i forbindelse med partistøtte, men tilgrænsende områder i form af lobbyisme og registrering af folketingsmedlemmers hverv vil formentlig også blive inddraget.

Her vil der blive mulighed for at følge op på de løfter, som et politiske partier – der nu repræsenterer et flertal gav før det netop afholdte folketingsvalg om at stramme op på reglerne om partistøtte, så det slås fast med syvtommersøm, at det demokratiske hensyn til vælgernes oplysning vejer tungere end hensynet til donorers anonymitet. Hvad skal

denne i øvrigt bruges til, hvis ikke det kunne være for i det skjulte at kunne udøve pression? Eller hvis dette ikke er tilfældet, hvad er der så galt i at punktere en sådan myte? Lad os håbe på et gennembrud på området nu!

Set i en større sammenhæng er de politiske partier naturligvis kun et delemne, og man skal passe på ikke at bære ved til bålet i form af en generel og negativ politikerholdning, som meget let kan blive et knæfald for en voxpop-holdning karakteriseret ved en overdreven vægt på personsager af enhver karakter, som kun kan tjene til at skade vort demokratiske system.

Forholdende i den private sektor, i det finansielle system og på det kommunale niveau fortjener mindst samme grundige behandling, og vi stiller os gerne til rådighed for et yderligere arbejde også på disse områder.

Alligevel er der dog for politikere tale om positioner, hvortil der med rette kan stilles særlige krav om en høj integritetsstandard. Borgere overlader trods alt politikerne en betydelig magt over egne livsvilkår, som skal administreres med en vis ynde. Og Transparency International Danmarks rolle er og bliver at være borgernes vagthund, som både på nationalt og internationalt plan støtter op om en stadig udvikling af samarbejdet og regler i kampen mod korruption. Også der, hvor andre kan lære noget af os.

I denne sammenhæng har vi i samråd med rådgivningsgruppen trukket 6 områder, hvor vi mener, at der nu må handles:

1. Obligatorisk registrering af folketingsmedlemmers hverv og økonomiske interesser
2. Øget gennemsigtighed omkring privat partistøtte
3. Beskyttelse og rådgivning af whistleblowers
4. Opstramning af både lovgivning og praksis vedrørende aktindsigt
5. Afklaring og åbenhed om modtagelse af gaver
6. Øget inddragelse af civilsamfundsorganisationer i relevante sammenhænge

Senere vil Marina som indledning hertil vil gå mere i detaljer med rapporten, dens metode, indhold, konklusioner og naturligvis dens anbefalinger.

Og hermed vil jeg ønske, at vi får en god, spændende og skarp debat i aften.